

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Moniek Bredenhoff	Datum	22 oktober 2024
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	12583537
E-mail	moniek.bredenhoff@utrecht.nl	Onderwerp	Eerste doorkijk uitvoeringsprogramma Werk en Inkomen
Bijlage(n)	-	Beleidsveld	Werk en Inkomen

Geachte leden van de raad,

Iedereen moet mee kunnen doen en bestaanszekerheid hebben. Voor hen die dat nodig hebben bieden we een vangnet én perspectief. De beleidsnota's [Financiële Bestaanszekerheid 'Gelijke kansen voor een zeker bestaan'](#) en [Werk en re-integratie 'Met vertrouwen en focus richting een zeker bestaan'](#) zijn eerder dit jaar door uw raad vastgesteld. Net als de nota ['Samen gezondheidsverschillen verkleinen'](#) waarin ook aandacht is voor het thema bestaanszekerheid. In deze nota's is vastgelegd waar we de komende jaren op inzetten. Hierbij investeren we ongelijk in gelijke kansen en pakken we grondoorzaken aan. Daarom is de keuze gemaakt om een aantal doelgroepen extra te ondersteunen, zodat we echt het verschil kunnen maken. Daarnaast vereenvoudigen we onze regelingen en willen we meer inwoners meer bereiken. Sinds de vaststelling van de nota's werken we aan een uitvoeringsprogramma, waarin staat welke concrete acties we gaan uitvoeren om de doelen te behalen. U ontvangt het uitvoeringsprogramma tegen het einde van dit jaar.

Voor een aantal onderwerpen van de nota 'Gelijke kansen voor een zeker bestaan' hebben we al denkrichtingen geformuleerd. We hebben hiervoor input opgehaald bij inwoners, partners en de gemeentelijke organisatie. In deze brief informeren we u alvast over de extra aandacht voor kinderen en de vereenvoudiging van regelingen en de daarbij behorende financiële ontwikkelingen. Ondertussen werken we ook aan de uitwerking van de doelen van de nota 'Met vertrouwen en focus richting een zeker bestaan'. Deze nota's landen samen in één uitvoeringsprogramma. In hetzelfde uitvoeringsprogramma worden ook een aantal doelen uit de nota 'Samen gezondheidsverschillen verkleinen' meegenomen.

Financiële impuls voor kinderen om mee te kunnen doen

In de nota [Financiële Bestaanszekerheid 'Gelijke kansen voor een zeker bestaan'](#) is de keuze gemaakt om € 900.000 extra in te zetten voor gezinnen met kinderen, zodat alle kinderen in Utrecht voldoende mogelijkheden hebben om te sporten en mee te doen. [Motie 135, 2024](#) 'Meer kinderen laten meedoen aan sport en cultuur' verzoekt het gereserveerde bedrag zo in te zetten dat het ten

goede komt aan het vergroten van de sport- en cultuurdeelname van kinderen die opgroeien in armoede.

Samen met de fondsen en inwoners zijn er verschillende scenario's bedacht:

1. Extra tegoed op de U-pas in combinatie met een subsidie aan de fondsen;
2. Het volledige extra budget als toevoeging op de U-pas;
3. Geen sport en cultuur meer via de U-pas, maar rechtstreeks via de aanbieders.

De keuze voor een scenario volgt bij het uitvoeringsprogramma. Bij het maken van een keuze voor één van deze scenario's zullen we rekening houden met het rapport van de Commissie Sociaal Minimum 'Een zeker bestaan', waarin staat dat een stelsel voorspelbaar moet zijn. Ook inwoners die we spreken over de aanpak voor bestaanszekerheid geven dit aan. Regels moeten eenduidig, begrijpelijk en makkelijk te vinden zijn. De leidende principes van de nota, namelijk inzetten op grondoorzaken, eenvoud en stress-sensitiviteit, sluiten aan bij dat streven.

We overwegen nu om in het uitvoeringsprogramma het grootste deel van het beschikbare budget toe te voegen aan de U-pas en een ander deel te gebruiken om een aantal fondsen te versterken. Hiervoor zou een wijziging van de subsidieverordening U-pas noodzakelijk zijn. Omdat dit een bevoegdheid van uw raad is, zullen we – indien aan de orde - na de besluitvorming over het uitvoeringsprogramma een raadsvoorstel voorbereiden .

De U-pas is een van de bekendste regelingen onder inwoners, wat de kans vergroot dat het budget de inwoner ook echt bereikt en wordt besteed. De toegang tot dit budget is laagdrempelig en onderdeel van een bestaande regeling, wat eenvoud en stress-sensitiviteit bevordert. Daarom zou een ruimer U-pasbudget de financiële positie van inwoners rechtstreeks verbeteren, met meer budget om van te kunnen sporten en mee te kunnen doen.

Aandacht voor sport en cultuur

De U-pas biedt inwoners keuzevrijheid, door de vrije bestedingskeuze en het gezinstegoed. Door deze keuzevrijheid kunnen ouders tegoeden van kinderen combineren en naar eigen inzicht besteden. We willen echter ook stimuleren dat met name kinderen meer deelnemen aan sport en cultuur.

Dit kan onder meer via communicatie, gedragsverandertechnieken en toeleiding door (wijk)partners/sleutelfiguren. Parallel hieraan lopen andere initiatieven om (de regelingen voor) sport toegankelijker te maken voor inwoners. Voor het einde van het jaar ontvangt u hierover een brief.

Verbreden van het aanbod U-Pas

Vanaf 2025 wordt daarnaast het aanbod van de U-pas verbreed. Van de sportaanbieders is circa 90% aangesloten bij de U-pas. Voor cultuur is er nog wat te winnen. Voor specifiek het jonge kind is er weinig beweeg- sport- en cultuuraanbod en ouder-kind activiteiten. Dit aanbod wordt verder uitgebreid, aansluitend op de Beleidsnota 'Samen gezondheidsverschillen verkleinen'. Deze uitbreidingen zijn in lijn met de recent vastgestelde U-pasverordening. Het U-pasbureau zal vanaf het vierde kwartaal van 2024 de behoefte ophalen bij inwoners voor het aanbod. Waarbij er ook aandacht is voor inwoners die minder gebruik maken van de U-pas.

Subsidie aan fondsen

We weten dat we niet alle inwoners bereiken via de U-pas. Ook voorziet de U-pas niet in de behoefte van alle inwoners. In sommige gevallen is er behoefte aan maatwerk, iets wat een generieke regeling als de U-pas niet kan bieden. In het uitvoeringsprogramma werken we ook uit hoe de eventueel resterende middelen worden ingezet. Hierbij denken we aan het verstrekken van een of meerdere

subsidies aan fondsen die kinderen helpen met sport, cultuur, schoolspullen en andere zaken om mee te doen. De reeds in de stad actieve fondsen weten bepaalde inwoners soms beter te bereiken dan de gemeente en kunnen passende oplossingen bieden voor complexe problemen van gezinnen. We zullen – indien aan de orde - na de besluitvorming over het uitvoeringsprogramma een subsidieregeling maken, waarin het stimuleren van sport- en cultuurdeelname, bevorderen van eenvoud, stress sensitiviteit en goede onderlinge samenwerking tussen de fondsen en de U-pas voorwaardelijk zijn.

Vereenvoudigen en nieuwe focus financiële regelingen

Een hoofddoel van de nota 'Gelijke kansen voor een zeker bestaan' is dat alle Utrechters krijgen waar ze recht op hebben. Dat betekent dat inwoners daadwerkelijk gebruikmaken van de beschikbare regelingen zodat ze kunnen rondkomen. Daarom zetten we in op het vergroten van het bereik en het vereenvoudigen van regelingen, zoals de Individuele Inkomenstoelage en de bijzondere bijstand. Ook de jongerentoeslag (inkomensaanvulling voor kwetsbare uitwonende jongeren) wordt verruimd en vereenvoudigd, wat bijdraagt aan bestaanszekerheid van deze kwetsbare inwoners tussen de 18 en 21 jaar. Hieronder gaan we op de wijzigingen per individuele regeling in.

Individuele Inkomstentoeslag (IIT)

In de nota 'Gelijke kansen voor een zeker bestaan' is besloten om bij de wijziging van de verordening Individuele Inkomenstoelage een aantal keuzes te maken zoals:

- Het verkorten van de referteperiode van 3 naar 1 jaar. Zo hebben inwoners na 1 jaar laag inkomen al recht op IIT, in plaats van na 3 jaar.
- De norm van het laag inkomen voor alle huishoudtypes te verhogen van 110% naar 125% van het wettelijk sociaal minimum. Daarmee vergroten we de doelgroep die recht heeft op deze regeling.
- Het aantal verschillende huishoudtypes aan te passen naar 3 groepen (huishoudens zonder kinderen, huishoudens met kinderen onder de 12 jaar en huishoudens met kinderen boven de 12 jaar). Hiermee maken we de regeling eenvoudiger.

Om bovengenoemde verruiming uit te kunnen voeren is een impuls van €650.000, - beschikbaar. Uw raad heeft een [voorstel](#) ontvangen waarin bovenstaande is opgenomen.

We willen de hoogte van de IIT zoveel mogelijk laten aansluiten bij de uitkomsten van de Minima Effect Rapportage (MER). De MER heeft inzicht hoe goed huishoudens kunnen rondkomen. Op basis van deze rapportage kan de hoogte van de toeslag elk jaar worden aangepast. Voor de hoogte van de IIT vanaf 2025 gaan we uit van de meest actuele MER. In [bijlage 2 'Gevolgen ambities en keuzes voor het saldo van huishoudtypes'](#) bij de nota 'Gelijke kansen voor een zeker bestaan' heeft uw raad een doorkijk gekregen wat de effecten zijn van de voorgenoemde beleidswijzigingen.

Gevolgen motie en amendement bezuinigingen bijzondere bijstand

In de voorjaarsnota 2024 is voorgesteld om €924.000 te bezuinigen op bijzondere bijstand. Uw raad heeft met de motie [2024M315](#) opdracht gegeven om deze bezuiniging tijdelijk met €800.000,- terug te draaien door de verkoop van een deel van de gemeentelijke vastgoedportefeuille. We hebben hiervoor een voorstel gedaan in de programmabegroting. Deze dekking is bedoeld voor 2025 tot en met 2028.

Daarnaast is amendement [2024A119](#) aangenomen. Daarmee vangen we een deel van de bezuiniging op bijzondere bijstand op door te stoppen met webcare vanaf 2026. Dat betekent dat er in 2025 nog een tekort is van €124.000. Na 2028 zal opnieuw gekeken moeten worden naar deze bezuiniging en de benodigde budgetten voor de bijzondere bijstand.

Om de dekking van het tekort in 2025 te realiseren denken we aan de volgende maatregelen:

- Bij kosten van bewindvoering beter kijken naar de mogelijkheid om deze kosten binnen het vrij te laten bedrag (vtlb) van een schuldenregeling te brengen. Dit is voorliggend op de bijzondere bijstand;
- Bij bijzondere bijstand voor kosten van bewindvoering draagkracht te gaan hanteren van 100% van het inkomen boven de bijstandsnorm.

Gelet op de hoge uitgaven aan de kosten van bewindvoering verwachten wij met deze aanscherpingen de noodzakelijke besparing in 2025 te realiseren. Bovendien is dit een maatregel die in de meeste gevallen geen gevolgen heeft voor het besteedbaar inkomen van de inwoner.

Nieuwe medische regeling bijzondere bijstand

Uw raad heeft met motie [2024M137](#) en amendement [2024A28](#) opdracht gegeven om zorgkosten via de bijzondere bijstand te vergoeden.

Met de afschaffing van de U-polis per 1 januari 2025 komt €500.000,- structureel extra beschikbaar. Deze middelen zetten we in voor de realisatie van een medische regeling via de bijzondere bijstand. We hopen hiermee bij te dragen aan een betere gezondheid van onze inwoners en zorgmijding tegen te gaan.

Het doel van de medische regeling is om inwoners met een laag inkomen te ondersteunen bij specifieke zorgkosten die niet (volledig) worden vergoed door de zorgverzekering. We willen ervoor zorgen dat de regeling simpel is zodat iedereen die er recht op heeft, deze ook daadwerkelijk kan gebruiken. Dat doen we o.a. door:

- de regeling zo toegankelijk mogelijk te maken, zodat mensen met een laag inkomen hun zorgkosten kunnen declareren zonder ingewikkelde procedures of berekeningen. Dit doen we o.a. door de bewijslast te minimaliseren;
- de regeling open te stellen voor huishoudens met een inkomen tot 125% van de bijstandsnorm. Dit is de norm die we in de regel ook gebruiken voor onze andere financiële regelingen. Bij deze regeling kan een maximaal bedrag per jaar per persoon binnen het huishouden voor medische kosten worden aangevraagd. Kosten voor de eigen bijdrage van medicijnen zal in ieder geval onderdeel van de regeling zijn.

We monitoren het gebruik van deze medische regeling en we zullen u op de hoogte houden van verdere ontwikkelingen rondom de aanpassingen.

Bijzondere bijstand en jongerentoeslag

Vanaf 1 januari 2025 is €700.000, - beschikbaar om de bijzondere bijstand, inclusief de jongerentoeslag, te verruimen en te vereenvoudigen. We zijn voornemens in te zetten op:

- vereenvoudiging, waardoor minder bewijsstukken nodig zijn; en
- het hanteren van een draagkrachtloos inkomen tot 125% van de bijstandsnorm voor alle kosten, behalve voor de kosten van bewindvoering en voor de woonkostentoeslag. Met draagkracht bedoelen we het gedeelte van de kosten dat inwoners zelf kunnen betalen van hun inkomen boven de bijstandsnorm. Op dit moment ligt deze grens bij 100% van de bijstandsnorm; en
- aanpassing van de systematiek van de jongerentoeslag. We willen gaan inzetten op een regeling om jongeren tussen de 18 en 20 jaar die niet thuis kunnen wonen en geen beroep

Datum 22 oktober 2024
Ons kenmerk 12583537

kunnen doen op ouders, gelijk te stellen aan 21-jarigen wat betreft de hoogte van de bijstandsuitkering. Dit gebeurt door bijzondere bijstand voor levensonderhoud. Daardoor zouden veel jongeren een hoger bedrag krijgen en maken we het eenvoudiger, omdat er geen onderscheid meer wordt gemaakt.

Gelet op het belang van de medische regeling en de jongerentoeslag wordt het beleid op deze onderdelen in januari 2025 aangepast. Daarna gaan we aan de slag met de vereenvoudiging van de bijzondere bijstand op de overige onderdelen. Naar verwachting zal dit medio 2025 afgerond zijn.

Studietoelage

Hierboven is een aantal verruiming en vereenvoudigingen beschreven. Die maken we onder andere mogelijk met een besparing op de studietoelage. Dit doen we door aan te sluiten bij de minimumbedragen die het Rijk heeft bepaald. De bedragen zijn leeftijdsafhankelijk en liggen tussen de € 142,04 per maand voor een student van 17 jaar en € 359,57 per maand voor studenten van 21 jaar en ouder. De studietoelage was voorheen € 369,31 per maand, ongeacht de leeftijd. Ook scherpen we de voorwaarden en processen in de uitvoering aan, bijvoorbeeld over het aanvragen van studietoelage over een periode in het verleden. Het doel van de regeling, een financieel steuntje in de rug voor studenten die vanwege ziekte of gebrek structureel niet in staat zijn om naast een studie te werken, blijft gewaarborgd. De nieuwe [beleidsregels Studietoelage](#) zijn op 1 oktober 2024 in werking getreden. Inwoners die nu studietoelage ontvangen zijn begin juli geïnformeerd over de gevolgen van deze wijziging.

De uitvoering van de studietoelage blijft echter substantieel meer kosten dan de middelen die het Rijk beschikbaar stelt. Tevens vinden we decentrale uitvoering van deze regeling onlogisch. Daarom zijn we gestart met de voorbereidingen voor een brede lobby richting het Rijk, waarbij we ons enerzijds richten op het verstrekken van de studietoelage door DUO conform [motie 2024M138](#) en voor de kortere termijn op het verhogen van het budget vanuit het Rijk of maatregelen die tot een besparing kunnen leiden. We zijn in gesprek met de G4 gemeenten en de VNG om dit zo zoveel mogelijk samen op te pakken.

Tot slot

Met deze raadsbrief kunt u zich een beeld vormen van de voortgang van de uitvoering van de beleidsnota 'Gelijke kansen voor een zeker bestaan' tot nu toe. Voor het einde van dit jaar volgt het uitvoeringsprogramma. Daarin wordt beschreven hoe we concreet uitvoering gaan geven aan de verschillende ambities uit de nota's.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,